

Willem III der Nederlanden: Brussel, 19 februari 1817 – Apeldoorn, 23 november 1890

Hij was koning der Nederlanden en groothertog van Luxemburg van 17 maart 1849 tot zijn dood in 1890. Hij was ook hertog van Limburg van 1849 tot de opheffing van het hertogdom in 1866.

Koning der Nederlanden

Periode: 1849–1890

Voorganger: Willem II

Opvolger: Wilhelmina (regentes: Emma)

Groothertog van Luxemburg

Periode: 1849–1890

Voorganger: Willem II

Opvolger: Adolf

Hertog van Limburg

Periode: 1849–1866

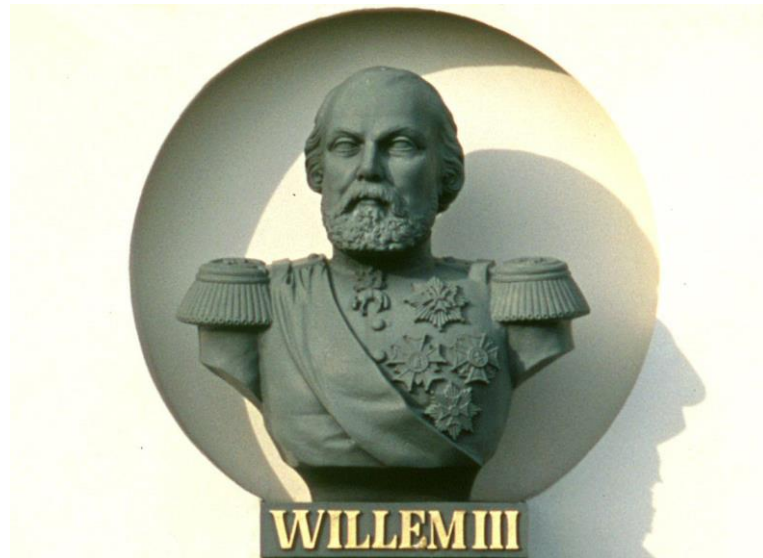
Voorganger: Willem II

Opvolger: -

Vader: Willem II

Moeder: Anna Paulowna

Dynastie: Oranje-Nassau

Borstbeeld Koning Willem III, timpaan gevel Bronbeek (1863)

Willem trouwde in 1839 met zijn volle nicht prinses Sophie van Wurtemberg. Zij kregen drie zonen:

- Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik: 4 september 1840 - 11 juni 1879
- Willem Frederik Maurits Alexander Hendrik Karel: 15 september 1843 - 4 juni 1850
- Willem Alexander Carel Hendrik Frederik: 25 augustus 1851 - 21 juni 1884

Willems eerste echtgenote prinses Sophie van Wurtemberg

Het was een slecht huwelijk. Op 25 augustus 1851 beviel Sophie van haar derde kind. Het bracht geen huwelijksgeluk, want ze wilde opnieuw van haar echtgenoot weg. Op 17 september dat jaar gaf Willem de opdracht om daarvoor de mogelijkheden uit te zoeken. Uiteindelijk leidde dit op 25 december 1855 tot het ondertekenen van een schriftelijke overeenkomst waarbij – zonder tussenkomst van een rechter – overgegaan werd tot een scheiding van tafel en bed. Tevens werd de belofte vastgelegd dat als Willem zou aftreden als vorst, overgegaan zou worden tot een formele echtscheiding. Willem kreeg het gezag over hun oudste zoon toegewezen, met de verplichting dat die zijn moeder regelmatig moest bezoeken. De jongste zoon, die op dat moment vier jaar oud was,

werd tot zijn negende jaar onder het gezag van zijn moeder geplaatst. Sophie kreeg als woonverblijf Paleis Huis ten Bosch toegewezen. 's Winters zou zij in Paleis Noordeinde mogen verblijven, waar in die maanden ook Willem woonde, maar beiden zouden van elkaar afgescheiden woonruimte krijgen en het was geen van tweeën toegestaan zonder wederzijdse toestemming de ander op te zoeken. Beiden zouden zich verder onthouden van 'beschuldigingen of toespelingen, waardoor de eer of de waardigheid Hunner Personen kunnen worden gekrenkt'. Bij officiële gelegenheden moesten Willem en Sophie de schijn ophouden en zich als een echtpaar blijven gedragen. De overeenkomst werd door enkele getuigen medeondertekend en voor de buitenwereld verborgen gehouden

Na het overlijden van Sophie in 1877 had Willem de mogelijkheid om weer een huwelijk te sluiten. De 61-jarige Willem trouwde voor de tweede keer op 7 januari 1879 te Arolsen met Emma van Waldeck-Pyrmont. Uit het huwelijk van Willem en Emma zou één kind geboren worden:

- Wilhelmina Helena Pauline Maria: 31 augustus 1880 - 28 november 1962

Koning Willem III en Emma van Waldeck-Pyrmont. De foto werd als ansichtkaart op de Nederlandse markt gebracht.

Voorpagina van de Nieuwe Rotterdamse Courant ter gelegenheid van de achttiende verjaardag van koningin Wilhelmina. Op de foto koning Willem III met zijn dochter.

De gezondheid van de koning ging in oktober 1888 sterk achteruit. In februari 1889 was hij niet meer in staat om staatsstukken met een paraaf te ondertekenen en op 3 april werd Willem 'buiten staat' verklaard en nam de Raad van State zijn taken over. Willem herstelde en op 3 mei werd het regentschap teruggedraaid.[27] In augustus, toen hij in Paleis Het Loo verbleef, verslechterde zijn gezondheidstoestand opnieuw. Volgens de hofarts had hij 'een stille beroerte' gehad. Hij zou het Veluwe paleis niet meer verlaten.[28] De koning leed aan een ernstige nierziekte, suikerziekte en raakte zozeer in de war dat hij staatsstukken ging ondertekenen met zelfverzonnen pauselijke namen. Ook hield hij vanaf zijn ziekbed lange onsamenhangende toespraken en moest er altijd iemand van de hofhouding in de buurt blijven, omdat hij bang was dat men hem in zijn slaap zou vermoorden. Op 31 augustus 1890, de tiende verjaardag van zijn dochter, kreeg hij opnieuw een beroerte en op 25 september kreeg zijn dochter hem voor de laatste keer te zien. Op 29 oktober werd Willem opnieuw 'buiten staat' verklaard en nam de Raad van State voor de tweede keer zijn taken waar. Op 20 november nam zijn echtgenote Emma het koninklijk gezag over. Dit regentschap duurde slechts enkele dagen, want op 23 november 1890 overleed de vorst, 73 jaar oud. Het koningschap ging toen over op de tienjarige prinses Wilhelmina, waarvoor Emma op 8 december 1890 "gedurende haren weduwelijken staat" opnieuw tot regentes werd beëdigd. Het Groothertogdom Luxemburg ging conform de Nassause "Erbverein" naar de andere linie van het Huis Nassau omdat volgens huisrecht alleen mannelijke afstammelingen erfgerechtigd waren voor Nassaugoederen (zie ook bij Salische Wet). Emma, Wilhelmina en zijn zuster Sophie waren niet bij de bijzetting aanwezig. Conform de gewoonten en gebruiken van die dagen was de uitvaartplechtigheid een pure mannenaangelegenheid. De bijzetting op 4 december 1890 in Delft was erg ongeorganiseerd; zo stortte een tribune in en waren er te weinig koetsen en parkeerplaatsen, waardoor velen te laat waren in de Nieuwe Kerk. De dragers lieten de lijkstaf uit hun handen glijden en bij het binnendragen van de kerk zou de doodskist "als een piano versjouwd" zijn. De rouwdienst werd geleid door hofprediker Cornelis Eliza van Koetsveld. In zijn lijkrede zei hij:[29]"Wel weten wij het allen, hoe opbruisend en hartstochtelijk het karakter was van den Ontslapene, en hoe hij, in alles oprecht, als mens vaak het zelfbedwang miste, dat hem sierde als Koning. Waartoe zou ik het

verzwijgen? Ik heb hem nooit geveleid bij zijn leven en denk het niet te doen na zijn dood." De witte bloemen op de baar waren van de jonge Wilhelmina, met de tekst: Voor vader, van zijn lieve kind. Willem III vond zijn laatste rustplaats in de koninklijke grafkelder.

Willem III in zijn laatste jaren

Het sterfbed van koning Willem III

De laatste gang van de koning van Paleis Noordeinde naar Delft

Grafkelder van Oranje-Nassau

Monogram van koning Willem III